

HE 28/2021 eläkesäätöitä, eläkekassoja ja vakuutuskassoja koskevaksi lainsäädännöksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 9.4.2021

Uudistuksen tavoitteet

- Uudistaa lakiteknisesti vanhentunut sääntely, erottaa lakisääteiseen eläkevakuutustoimintaan sovellettavat säännökset omaksi laikseen (Laki eläkesäätiöistä ja eläkekassoista) ja vapaaehtoiseen eläkevakuutustoimintaan sovellettavat säännökset omaksi laikseen (Laki lisäeläkesäätiöstä ja lisäeläkekassoista). Lisäksi uusi vakuutuskassalaki, jota sovelletaan sairauskassoihin, hautaus- ja eroavustuskassoihin
- Edistää eläkesäätiöiden ja – kassojen toimintaedellytyksiä ; eduskunnan lausuma vuonna 2009 , hallitus valmistelee välittömästi eläkerahastoja koskevan kokonaisuudistuksen, joka sisältää uudet lisäeläkejärjestelyt ja joka turvaa vakuutettujen ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet sekä eläkesäätiöiden ja –kassojen toimintaedellytykset tarkoituksenmukaisella tavalla
- Täsmentää ja selkeyttää eläkesäätiöiden- ja kassojen selvitystila- ja konkurssisäännöksiä erityisesti lakisääteisen eläkevakuutustoiminnan osalta
- Uudistuksella ei muuteta eläkkeitä tai muita etuuksia koskevaa sääntelyä

Nykytila lukujen valossa

Eläkesäätiöiden ja –kassojen osuus TyEL-toimintaa harjoittavien laitosten vastuuvasta v.2019 lopussa noin 4,6 %. Finanssivalvonnan rekisterissä syksyllä 2020 oli 17 kpl lakisääteistä eläkevakuuttamista harjoittavaa eläkesäätiötä tai –kassaa tai osastoa

Vapaaehtoista lisäeläketoimintaa harjoittavat eläkesäätiöt ja- kassat ovat pääosin suljettuja eli niissä ei voida vakuuttaa uusia henkilöitä

Sairauskassoissa oli v.2018 noin 137 000 vakuutettua, jotka pääosin työpaikkakassoissa

Uudistuksen rakenne

- Laki eläkesäätiöistä ja eläkekassoista
- Laki lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista
- Vakuutuskassalaki (uusi)
- Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta, Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 29 a ja 29 e §:n muuttamisesta
- Voimaanpanolaki ja ns. liitelakien muuttaminen

Keskeiset työeläketointia koskevat ehdotukset

Edistetään uusien eläkesäätiöiden ja - kassojen perustamista ja toiminnan jatkamista:

- selkeyttämällä ja ajantasaistamalla sääntelyä
- alentamalla vakuutettujen määrää koskeva vaatimus 150 vakuutettuun (nykyisin 300). Ehdotettava koko on arvioitu riittäväksi työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuvan vakuutusriskin hallitsemiseksi.
- muuttamalla vakuutuskannan luovutus sopimusta työeläkelaitosten välillä koskevia säännöksiä vakuutettujen lukumäärän ja siirtyvän vakavaraisuuspääoman osalta

Vakuutuskannan luovutus työeläketoinnassa

Ehdotettavat muutokset vakuutettujen lukumäärän osalta:

- Siirrettäessä vakuutuskanta työeläkeyhtiöstä toimivaan eläkesäätion tai –kassaan vakuutettujen lukumäärää ei säänneltäisi
- Siirrettäessä vakuutuskanta perustettavaan eläkesäatiöön tai –kassaan siirrettävässä vakuutuskannassa tulee olla vakuutettuja vähintään 150. Lukumäärä täyttyisi myös, jos useasta eläkelaitoksesta siirrettävistä kannoissa on yhteensä vähintään 150 vakuutettua. Tarkoituksena on turvata perustettavan laitoksen elinkelpoisuus

Vakuutuskannan luovutus työeläketoiminnassa

Ehdotettavat muutokset siirtyvän vakavaraisuuspääoman osalta:

- Poistetaan vakuutuskannan siirtävän osakkaan velvollisuus täydentää siirtyvää vakavaraisuuspääomaa, jos vastaanottava eläkesäätiö tai –kassa täyttää laissa säädetyt vakavaraisuusvaatimukset
- Muutetaan tapaa laskea siirtyvä vakavaraisuuspääoma siten, että historiatietojen perusteella siirtyvän pääoman arvo hieman nousee

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Eläkelaitoksella tulee olla toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä riskienhallintajärjestelmä ja sisäinen valvonta

Eläkelaitoksen on laadittava riski- ja vakavaraisuusarvio, joka kattaa oleelliset riskit ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Arvio on päivitettävä säännöllisesti ja viipymättä oleellisten riskien muututtua

Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä

Selvitystila-sääntelyn ongelmat

Selvitystilan tavoitteena on eläkesäätiön tai -kassan purkaminen vakuutuskannan luovuttamisen jälkeen. Kannan luovuttaminen on käytännössä ollut vaikeaa. Jos kantaa ei saada luovutetuksi, selvitystila johtaa lopulta konkurssiin

Pitkittymisestä aiheutuu kuluja ja sijoitustuottojen menetyksiä, jotka konkurssiyhteisvastuun kautta tulevat kaikkien yksityisen alan eläkelaitosten kannettaviksi

Uudistuksella lisätään kannan vastaanottamisen houkuttelevuutta. Keinoina eläkelaitosten mahdollisuus sopia vastaanottavalle eläkelaitokselle siirtyvän vakavaraisuuspääoman kasvattamisesta sekä mahdollisuus jättää omaisuus, johon liittyy riitaisuuksia, selvitys- tai konkurssipesään. Lisäksi luovutettava kanta voidaan jakaa osiin. Eläkekassa voisi vastaanottaa kannan toimintapiirisääntelyn estämättä

Eläkkeiden suorittaminen ja eläkepäättökset

Lisätään eläkesäätiö- ja eläkekassalakiin voimassa olevaa oikeustilaa vastaavat nimenomaiset säännökset siitä, että:

- Erääntyvät eläkkeet ja muut etuuden on suoritettava myös eläkesäätiön/kassan selvitystilassa ja konkurssissa
- Erääntyvien eläkkeiden ja muiden etuuksien suorittaminen rahoitetaan ensisijaisesti konkurssissa olevan eläkesäätiön/kassan varoista ja vasta toissijaisesti konkurssiyhteisvastuun kautta
- Selvitystilassa ja konkurssissa eläkesäätiön/kassan on tehtävä eläkepäättökset, joista työntekijän eläkelaissa tai yrittäjän eläkelaissa säädetään

Eläkesäätiön ja –kassan osakkaan vastuu selvitystilassa ja konkurssissa

Voimassa olevan sääntelyn epäselvyys on johtanut oikeudenkäynteihin

Ehdotuksessa täsmennetään vastuun katkeamishetki ja vastuun määrän määräytymisen perusteet

Eläkesäätiön osakkaan vastuu säätiötä kohtaan jatkuu kunnes eläkesäätiö on purettu. Vastuun määrään vaikuttaa säätiön omaisuuden arvon kehittyminen.

Eläkekassan osakkaan vastuu katkeaa selvitystilaan/konkurssiin asettamishetkellä. Vastuun määrässä ei huomioida katkeamishetken jälkeen tapahtuvaa kassan omaisuuden arvon kehittymistä.

Laki lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista

Lisäeläketoimintaa koskeva sääntely on laajasti uudistettu vuoden 2019 alussa panemalla täytäntöön direktiivi 2341/2016/EU ammatillisten lisäeläkelaitosten toiminnasta ja valvonnasta

Tässä esityksessä säännökset ehdotetaan siirrettäväksi omaksi laikseen lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista

Vakuutuskassalaki

Ehdotetaan säädettäväksi uusi vakuutuskassalaki, joka jatkossa sääntelisi vain sairauskassojen sekä hautaus- ja eroavustuskassojen toimintaa. Sairauskassat ovat työpaikkakassoja, jotka saavat rahoituksen Kelalta, tai täydennyskassoja, jotka työnantajat ja työntekijät rahoittavat.

Yksinkertaistetaan vastuuvelan katteena olevan omaisuuden sijoittamista koskevia säännöksiä.

Esityksen vaikutuksista

- Vaikutukset vakuutettuihin eli työntekijöihin; ei välittömiä vaikutuksia. Esitys turvaa vakuutettuja etuja huolehtimalla siitä, että varoja ei päädy eläkejärjestelmän ulkopuolelle. Selkeä lainsäädäntö edistää tehokasta työeläkejärjestelmän toimeenpanoa.
- Vaikutukset työnantajiin: edistää eläkesäätiöiden ja –kassojen säilymistä vaihtoehtona työnantajalle järjestää työntekijöiden eläketurva edellä selostetuin keinoin.
- Vaikutukset työeläkevakuutusyhtiöihin: ei vaikutusta työeläkeyhtiöiden vakavaraisuuteen, sillä luovutettavan vakavaraisuuspääoman määrä säännellään symmetrisesti kantaa luovutettaessa ja vastaanotettaessa
- Vaikutukset eläkesäätiöihin ja –kassoihin: selkeä lainsäädäntö edistää toiminnan tehokkuutta, esitys ei lisää hallinnollista taakkaa